

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 27. oktobrī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Jautrīte Briede, tiesneši Veronika Krūmiņa un Juris Juriss,

kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzēju [..] un sabiedrības ar ierobežotu atbildību [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 179/2025),

konstatēja:

1. Ieteikuma iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma “Par nodokļiem un nodevām” 30. panta 1.⁷ daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 1. un 105. pantam un spēkā neesošu no pieņemšanas brīža.

2. Apstrīdētā norma nosaka: “Ja nodokļu maksātāja juridiskajā adresē vai tā struktūrvienībā, vai tā tirdzniecības automātā, kura uzstādīšanas vietas adrese nesakrīt ar nodokļu maksātāja juridisko adresi vai struktūrvienības adresi, iepriekšējā pārskata gada apgrozījums pārsniedz 50 000 *euro*, tad šajā juridiskajā adresē, struktūrvienībā un tirdzniecības automātā nodokļu maksātājs nodrošina iespēju par pakalpojumiem un veiktajiem darījumiem mazumtirdzniecībā norēķināties arī bezskaidrā naudā.”

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas

neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Atbilstoši šā panta sestās daļas 1. punktam pieteikuma iesniedzējam pamattiesību aizskārums jāpamato.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja, pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētas pamattiesības un, otrkārt, tieši apstrīdētā norma personai aizskar šīs Satversmē ietvertās pamattiesības. Aizskārums izpaužas kā tiesību normas tiešas vai ar tās piemērošanas aktu radītas nelabvēlīgas tiesiskas sekas attiecībā uz personas pamattiesībām (sk. *Satversmes tiesas 2024. gada 24. janvāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2023-36-03 5. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēji ir ģimenes ārsts un ārstniecības iestāde. Minētās personas, pamatojoties uz publisko tiesību līgumiem, kas noslēgti ar Nacionālo veselības dienestu, nodrošina valsts apmaksātu primārās veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu. Pirms apstrīdētās normas spēkā stāšanās pacienta līdzmaksājumu par pieteikuma iesniedzēju sniegtajiem pakalpojumiem varēja veikt skaidrā naudā. Savukārt atbilstoši apstrīdētajai normai pieteikuma iesniedzējiem ir pienākums nodrošināt iespēju norēķināties par šiem pakalpojumiem arī bezskaidrā naudā. Pieteikumā norādīts, ka šis pienākums ģimenes ārstiem rada papildu izmaksas, kas netiek kompensētas no valsts budžeta līdzekļiem. Pamatojoties uz tiesisko regulējumu par veselības aprūpes finansēšanu, kā arī uz līguma ar Nacionālo veselības dienestu noteikumiem, pieteikuma iesniedzējiem ir radusies pamatota tiesiskā paļāvība, ka valsts nodrošinās nepieciešamo finansējumu valsts funkcijas – primārās veselības aprūpes pakalpojumu sniegšana – pildīšanai. Šī paļāvība ietver arī sagaidāmu izmaksu segšanu, kas saistītas ar minēto pakalpojumu nodrošināšanu. Tādējādi apstrīdētā norma aizskar pieteikuma iesniedzējiem Latvijas Republikas Satversmes 105. pantā ietvertās tiesības uz īpašumu, kā arī pārkāpj Latvijas Republikas Satversmes 1. pantā ietverto tiesiskās paļāvības aizsardzības principu.

Apstrīdētā norma nosaka nodokļu maksātāja pienākumu nodrošināt iespēju par pakalpojumiem norēķināties arī bezskaidrā naudā, ja tiek pārsniegts noteikts gada apgrozījums. Tomēr to, ko Nacionālais veselības dienests sedz ģimenes ārstam par valsts apmaksātu veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu, regulē Ministru kabineta 2018. gada 28. augusta noteikumu Nr. 555 “Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība” 170. punkts un 11. pielikums. Tā kā pieteikuma iesniedzēji savu pamattiesību aizskārumu saista ar to, ka papildu izmaksas, ko rada bezskaidras naudas norēķinu iespēju nodrošināšana, netiek kompensētas no valsts budžeta līdzekļiem, no pieteikuma nav gūstams

apstiprinājums tam, ka tieši apstrīdētā norma rada viņiem Latvijas Republikas Satversmē ietvertu pamattiesību aizskārumu.

Turklāt pieteikumā nav sniegts pamatojums arī tam, ka bezskaidras naudas norēķinu nodrošināšana nenovēršami rada papildu izmaksas. Pieteikumam pievienotajā Finanšu ministrijas vēstulē norādīts, ka bezskaidras naudas norēķinus atbilstoši apstrīdētajai normai ģimenes ārsti var nodrošināt ne tikai ar maksājumu kartēm vai mobilo lietotni, bet arī ģimenes ārstam izrakstot rēķinu un pacientam veicot norēķinus ar pārskaitījumu uz ģimenes ārsta maksājumu kontu. Pieteikumā pausts viedoklis, ka arī rēķinu sagatavošana rada papildu izmaksas, bet nav sniegti argumenti, kas šo viedokli pamatotu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai un sestās daļas 1. punktam.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] un sabiedrības ar ierobežotu atbildību [...] pieteikuma (ieteikums Nr. 179/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Jautrīte Briede